

INTERJÚ BARA ZOLTÁNNAL, A BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM PROFESSZOR EMERITUSÁVAL, AZ ÖSSZEHASONLÍTÓ ÉS INTÉZMÉNYI GAZDASÁGTAN TANSZÉK ELSŐ TANSZÉKVEZETŐJÉVEL A TANSZÉK MEGALAPÍTÁSÁRÓL ÉS AZ EGYETEMÜNKRŐL

ROSTA MIKLÓS

Milyen körülmények között és hogyan jött létre az Összehasonlító Gazdaságtan Tanszék?

A tanszékünk 1992-ben jött létre, Összehasonlító Gazdaságtan Tanszék néven. Ahhoz, hogy megértsük a születés előzményeit, hat évet kell áttekintenünk. A marxista politikai gazdaságtanról a modern közgazdaságtani oktatásra való áttérés már 1986-ban elkezdődött. A korábbi Politikai Gazdaságtan Tanszéket ekkor felváltó Elméleti Közgazdaságtan Tanszéket Szabó Katalin vezette. Ez egy meglehetősen nagy tanszék volt, kb. 30-40 oktatóval. A tanszék fiatalabb és idősebb kollégákból állt. A fiatalabbak progresszívebbek voltak, nyitottak a modern közgazdaságtan irányába, tőlük indult az a kezdeményezés, hogy a marxista politikai gazdaságtan helyett a tanszék álljon át a nyugaton már művelt, klasszikus mikro-makroökonómia oktatására. 1986-ban még nem merült fel az Összehasonlító Gazdaságtan Tanszék megalapítása, a cél kizárólag az volt, hogy a tananyagot modernizáljuk. Ehhez kihasználhattuk a Soros-ösztöndíj adta lehetőségeket. Néhányan az oktatók közül lehetőséget kaptak arra - köztük én is -, hogy elmenjünk nyugatra, elsősorban Amerikába és összeszedjünk annyi tudást és szakirodalmat, hogy abból egy modern, magyar nyelvű tankönyvet lehessen készíteni. Akkoriban a mikroökonómiát éreztem magamhoz közelállónak, mert ebben az időben kezdtem el dolgozni a kandidátusi disszertáción is, aminek témája az oligopólimok voltak. Az új tankönyv első változata 1989-re el is készült.

Mesélj az amerikai útjaidról! Hogyan fogadtak Téged?

A programot, amelynek keretében először Amerikába utazhattam, már 1986-ban meghirdették, azonban én csak az utolsó napon döntöttem el, hogy jelentkezek. Valójában Chikán Attila beszélt rá egy nappal a határidő előtt, amikor együtt vacsoráztunk. Bár tudtam már angolul, de nem bíztam a nyelvtudásomban eléggé, hogy jelentkezsek. Ezt a gátat törte át Attila a beszélgetésünk során, így a hétfői leadás előtti napon, vasárnap, készítettem el a pályázatomat. Az egyetemen pedig bíztattak, hogy menjek, mert még fiatal vagyok, előttem a jövő és ostobaság lenne ezt a ragyogó lehetőséget nem megragadni. Meggyőztek, jelentkeztem. Különben hamarosan ki is derült, hogy az akkori átlaghoz képest egész jó a nyelvtudásom, így gond nélkül be tudtam kerülni a csapatba. A University of Chicago volt a célpontunk, de én nem oda kerültem, hanem a Chicago-i DePaul Egyetemre. Ez egy egyszerű állami egyetem volt, viszont ugyanebben az időben kapott ösztöndíjat Temesi Jóska is. Ő a Northwestern University-nél kapott ösztöndíjat. Ez az egyetem nagyon elől volt a ranglistán, talán top 10-ben is benne van. Mivel barátok voltunk, így együtt mentünk ki, együtt is laktunk. Az órákra is együtt jártunk, azaz én is jártam az ő egyetemére, ő is az én egyetemre. Persze a Northwestern sokkal jobb színvonalú volt. Eltöltöttünk 7-8 hónapot, igen aktívan, amelynek nagy része az ottani kollégákkal való beszélgetésekkel telt. Lényegében arról kérdeztek, hogy mi történik Magyarországon, miként zajlik az átalakulás. Ők

olyanokról kérdeztek minket, amik őket érdekelték, mi válaszoltunk, bár nem mindig igazán tudtuk a választ, és mi is kérdeztünk olyanokról, ami viszont minket érdekelt és ők sokat tudtak róla. Ami talán a leghasznosabb volt az egész út során, az a rengeteg másolat, amiket készítettünk, mert akkor még az e-mail nagyon kezdetleges változatban volt jelen, így papíron hoztuk haza a modern irodalmat. Használtak ugyan már az e-mailt, de itthon még senkinek sem volt e-mail címe. Szóval „kilószámra” hoztuk haza a tudást.

Ahogy a Jóskának is volt egy előre meghatározott programja, amiből az operációkutatás tantárgy született, úgy nekem is: a modern mikroökonómia oktatásához szükséges magyar nyelvű tankönyv előállítás. A mikroökonómia tankönyv estében a bőség zavara volt, nem is igazán tudtam, hogy mit másoljak, olyan nagy volt a merítési lehetőség. Amikor hazajöttem, el is indult a tankönyv készítésének folyamata. Két tankönyvön is dolgoztunk, én Koppányi Mihállal a mikroökonómián, Meyer Dietmar pedig a makroökonómia könyvön. A mikroökonómia tankönyvet Misivel közösen szerkesztettük és a fejezeteket is elsősorban mi írtuk, de később, amikor már egy másik tanszék vezetője lettem, a könyv megújításából kimaradtam, sőt volt egy időszak, amikor az általam írt fejezetek más neve alatt jelentek meg az ő jóváhagyásával, így viszonyunk idővel megromlott.

Miként jött létre végül a három tanszék az Elméleti Gazdaságtan Tanszékből?

1991-ben indult el a diszkurzus arról, hogy a nagy, közel 40 fős Elméleti Gazdaságtan Tanszékből több tanszéket kellene létrehozni. Ezt Koppányi és Meyer erőltette elsősorban, Kati inkább semleges maradt, én pedig inkább elleneztem. Teljesen bizonytalan volt még ebben az időben, hogy hány felé osztódik a tanszék, de egyre erősödött az a csoport, amely a több tanszék koncepciót támogatta. A fő érv a hatékonyságnövelés volt, mert fókuszáltabban tudnak így egy-egy területre koncentrálni a kisebb egységekben dolgozó kollégák. Ugyan sokaknak nem tetszett ez a koncepció, de Kati nem lépett fel ezen igény ellen. Én hatékonyabbnak gondoltam a nagyobb egységet, és azt, hogy ezen belül találjuk ki, hogy ki, mivel tud hozzájárulni a közöshöz. Ebben az időben jött az a gondolat, hogy a gazdasági rendszerek átalakulás fontos és oktatóndó és kutatóndó téma, amelyhez azon kollégák, akik sem a mikro, sem a makro vonalhoz nem akarta elköteleződni, csatlakozhattak. Az már ebben az időben is látszott, hogy e témakörön belül melyik tárgynak mi az angol megfelelője. Tehát mely szakirodalmakból tudunk válogatni tananyagot hozzá. Az összehasonlító gazdaságtan ebben az időben már egy létező és majdnem minden egyetemen tanított tárgy volt Comparative Economic Systems néven

Ekkor lettél tanszékvezető?

Mindeközben 1990 tavaszán ajánlatot kaptam az amerikai egyetem dékánjától, aki különben magyar volt és ismertük is egymást régebből, hogy menjek ki oktatni hozzá a New Jersey állambeli Rutgers University Camden-i kampuszára. Amikor 1987-ben és 1988-ban kint voltunk Amerikában, akkor már több éve élő kapcsolatban állt ezzel az amerikai egyetemmel a mi egyetemünk és futott egy oktatócsere program is közöttük. Ennek keretében amerikai kollégák jöhettek volna, de nem volt igazán érdeklődés a részükről, tőlünk pedig minden évben egy kolléga ment ki, aki oktatott és ezért rendes amerikai fizetést kapott. Elsősorban matematikusok mentek tőlünk egy éves szerződés keretében.

1987-88 telén, amikor a Soros-ösztöndíjjal Chicago-ban voltunk, elmentem a kiutazott matematikusokhoz New Jersey-be, és találkoztam a dékánal is, aki felfigyelt arra, hogy miket ter-

vezünk itthon illetve arra, hogy hogyan beszélek angolul, meg még sok más egyébről is érdeklődött. A két egyetem végül abban állapodott meg, hogy 1990 őszétől egy közgazdász fog kiutazni, aki makrót, mikrót és még egyéb tárgyakat is fog tanítani. Hát ez lettem én az ottani dékán döntése alapján. Itthon az egyetemen senki sem tiltakozott, én viszont örültem, hogy kimehettem és a teljes családdal kiköltöztünk két évre. Az első időszak keményebb volt, alapvetően mikroökonómiát és makroökonómiát tanítottam. Az érdekes az, hogy ugyan Kopányival megírtuk a tankönyvet, de azt még magyarul sem tanítottam, nemhogy angolul. Így fordulhatott elő, hogy az újonnan megírt tankönyvünkéből előbb tanítottam angolul, mint magyarul.

Miközben itthon zajlott a rendszerváltozás, én odakint az alap mikroökonómia és makroökonómia mellett már specializáltabb, az átalakulást elemző tárgyat is oktattam. A rendszerváltozás az egész térséget radikálisan átalakította, a szocialista egység szétesett, így a „Szocialista rendszerek átalakulása, transzformációja” néven indíthattam kurzust. Ez egy magasabb szintű kurzus volt, amiben az volt a jó, hogy nem elsősöknek, hanem felsőbb évfolyamosoknak szolt, így nem egy 120 fős előadóban kellett tartani az előadásaimat, ami azért megviselt, bár jó iskola volt, hanem kisebb csoportnak. . Döntően 2-3. évesek vették fel a kurzust, akiket érdekelt a tárgy és sokkal élvezetesebb volt oktatni nekik. A kisebb létszámú oktatás sokkal hasznosabb volt mindkét fél számára.

Mindenesetre valószínűleg nem csináltam rosszul a dolgomat, mert a dékán felajánlott 1 éves hosszabbítást. Annyira nem számítottunk erre a hosszabbításra, hogy megvettük hazafelé a jegyet. A feleségem a gyerekekkel hazajött, mert a gyerekek, akik 14-15 évesek voltak, nem tudtak igazán beilleszkedni, hazajöttek. Ott hagytak engem egyedül. Ennek azonban az volt az előnye, hogy sokkal nyugodtabban tudtam készülni az óráimra és még intenzívebben foglalkozni a mesterszintű tárggyal.

A három tanszék megalakulásáról, így az Elméleti Közgazdaságtan Tanszék szétválásáról szóló döntés 91-92 telén történt. Én azonban még 1992 augusztusáig Amerikában maradtam. 1992 januárban volt egy nagy tanszéki értekezlet, ahol Dietmar Meyer és Koppányi Misi elővezették a szétválási tervet és ekkora már a harmadik tanszéknek is megvolt a neve: Összehasonlító Gazdaságtan Tanszék. Erről kellett szavazni, amit én még mindig elleneztem, Szabó Kati pedig továbbra sem foglalt állást, ő tényleg nem favorizálta egyik változatot sem. Számomra nem volt világos, hogy miért kell ezt a nagy tanszéket a három tudományág felé szétválasztani. Az is elég lett volna, ha csak simán csoportunkra válunk szét. A csoportok meg is alakultak, miután ezt a döntést meghozták. Ezen a tanszéki értekezleten egyébként részt vettem, mert éppen Magyarországon volt a karácsonyi szünet miatt.

1992 őszéig ezekre a csoportokra szétbontva folytatódott a munka és mindenki oda ment, ahova szeretett volna menni. A harmadik tanszéknek (illetve akkor még csoportnak) nem volt vezetője, de akkor még szó sem volt arról, hogy én lehetek majd az. Azt terveztem, hogy még egy évet kint maradok Amerikában, de azután mégis másképpen alakult, hazajöttem a családhoz és elvállaltam az Összehasonlító Gazdaságtan Tanszék vezetését.

A tanszéki kollektívához csatlakoztak azok, akik valami miatt nem tudtak mit kezdeni a mikroökonómiával, vagy a makroökonómiával, vagy egyszerűen nem tudtak elszakadni a marxista alapú közgazdaságtani. Ez egy vegyes társaság volt. Voltak ott fiatalabbak, illetve tekintélyesebbek pl Szabó Kati, Hámori Balázs, Gedeon Péter és voltak régebbi marxista társaságból is páran, akik e tanszékhez tartoztak. Ahogy a tanszék formálódott, 1992 májusán vagy júniusán felhívott Szabó Kati Amerikában, hogy nem vállalnám-e el az Összehasonlító Gazdaságtan Tanszék ve-

zetését. Nem emlékszek pontosan, hogy mit válaszoltam neki, de úgy rémlik, hogy azt mondtam, nem, mert ugye, azt terveztem, hogy még maradok egy évet Amerikában. A feleségemmel akartunk erről dönteni a nyáron, ebben is maradtam a kar dékánjával. Katinak is ezt mondtam. Ekkor még csak adjunktus voltam és nagyon ritka volt, hogy valaki adjunktusból egyből tanszékvezető lehet. De az ilyen újonnan megalakult területeken, új tanszéken előfordulhatott, hogy még akadémiai rangot nem szerzett személy lett egy tanszék vezetője.

Lényeg a lényeg, végül nem maradtam kint – időnként azt gondolom, hogy nagy hibát vétettem ezzel - hazajöttem a feleségemmel és mint adjunktus, elvállaltam a tanszék vezetését. Akkor még nem védtem a kandidaturámat, erre csak később 1994-ben került sor. 1952-ben születtem, így 1992-ben pontosan 40 éves voltam, amikor megalakult a tanszék. Szabó Katival kezdtük el tervezni, szervezni a tanszék életét és bekapcsolódni a szakterület nemzetközi szervezetébe az Európai Összehasonlító Gazdaságtan Társaságba, amelynek Bruno Dallago és a Csaba Laci is tagja volt többek között. 1993 őszén Katival úgy döntöttünk, hogy a szervezet éves konferenciáját az egyetemre hozzuk. Ez egy nagyon jó döntésnek bizonyult, mert egyfelől megismertük a területnek a legfontosabb alakjait, másfelől pedig bekerültem a vezető testületbe. Innentől kezdve tudtam mindenről, amiről kellett, hogy mik az aktuális kutatási fókuszpontok, érdeklődési területek, ki, hol és miképpen elérhető. Hívtunk vendégeket, eseményeket szerveztünk és próbáltunk valahonnan pénzt szerezni, pályázatokat nyerni. Mindemellett elkezdtük folyamatosan írni és újraírni a tankönyv fejezeteit. Mindez már Összehasonlító Gazdaságtan néven futott. Az első tananyag 1993-ban készen volt, azt hiszem ennek a változatnak az elektronikus kivonata is megvan nálam valahol. 2001-ig voltam tanszékvezető az egyetemen, ez alatt a nyolc év alatt négyszer írtuk újra a tankönyvet. A végére már tényleg nagyon profi lett a könyv.

Mi volt ebben az időben a tanszék fő profilja?

A tanszék fő kutatási területe a gazdasági rendszerek átalakulása lett. A gazdasági rendszereket egy-egy eklatáns ország példáján keresztül vizsgáltuk, összefüggéseket keresve a gazdasági és a politikai rendszerek között is. A modern kapitalizmus három típusát vizsgáltuk elsősorban a piaci, az állami és korporatív vegyesgazdaságokat. Mindhárom csoportba tartozó országokat górcső alá vettük és ezekből már egy nagyon jó tankönyvet tudtunk írni, erős elméleti bázissal és országpéldákkal.

Mekkora volt ebben az időben a tanszék és kik dolgoztak benne?

A főállásúak olyan tíz fő környékén lehettek. A legaktívabb tagja a tanszékünknek Kocsis Éva volt. Neki köszönhetően elég hamar rengeteg demonstrátorunk lett. Az összehasonlító gazdaságtan kötelező tárgy volt a mikro és a makro mellett. Éva segítségével pedig mindig nagyon ügyes és okos demonstrátorokkal dolgozhattunk, akiket e tárgy keretében ismertünk meg. Belőlük lettek közeli munkatársaink és barátaink is, hogy csak kettőt említsek Székely-Doby András és Benczes István is innen került ki. Éva ezt a szervező munkát fantasztikusan csinálta, minden évben rengetegen jelentkeztek hozzánk, 8-10 új demonstrátorunk volt. Ők pedig aktívan segítettek a munkában. Szerintem azért én lettem a tanszékvezető, mert nem volt senkinek se kedve, hogy elvállalja ezt a sok adminisztratív teherrel járó pozíciót. A többiek inkább a saját dolgaikkal, kutatásaikkal szerettek volna foglalkozni. Gedeon Péter a tudása alapján talán a legalkalmasabb lett volna erre a posztra, de a személyes alkata miatt nem akart ilyen pozíciót vállalni. Hámori Balázs akkor még hallani sem akart a tanszék vezetéséről, aztán később mégis ő lett az egyik

utódom. A többiek pedig idősek voltak, illetve ők sem akartak tanszékvezetők lenni, vagy nem voltak rá alkalmasak. Így kvázi a legfiatalabb lett a vezető.

Jól értem, hogy az összehasonlító gazdaságtan tárgy akkoriban az egyetem minden hallgatójának kötelező tárgya volt?

Igen és a tantervben ugyanolyan fontos elem volt, mint a mikro vagy makro. Két féléves kötelező tárgy, előadás és szeminárium, heti 4 órában.

Mi történt, hogy végül a tárgy kikopott a tantervekből, miközben valaha szigorlati tárgy is volt?

Ez főleg a Világgazdaságtan Tanszékkel való ellentét miatt alakult így. Azt hitték, hogy amit mi tanítunk, az nagy mértékben átfed a világgazdaságtan tananyagjával. Ezt nagyon nehezményezték és minden fórumon szóvá is tették. Az volt a céljuk, hogy minél kisebb súllyal szerepeljen a mi tárgyunk a tantervekben és az övéké meg minél nagyon súllyal rendelkezzen. Ebben az időben már a világgazdaságtanos Kollár Zoltán volt a dékán, ami nem kedvezett számunkra, így a tárgy lassan kikerült a kötelező törzsanyagból. Mindeközben felmerült a Világgazdaságtan Tanszék, a Nemzetközi Tanulmányok és az Összehasonlító Gazdaságtan Tanszék tanszéki csoporttá történő integrálása is. Blahó Andrással elkezdtünk erről gondolkodni és több fórumon beszélgetni. A gondolkodásba Rostoványi Zsolt és Lőrinczné Istvánffy Hajna is bekapcsolódott. Ez egy nemzetközi fókuszú tanszéki csoport lett volna. Egy év alatt dolgoztuk ki a javaslatot, amellyel a tanszékünk elégedett is lett volna, bár addigra már csökkent a súlyunk az órarendekben. Mindenesetre ez egy hosszabb távú megoldást jelentett volna, hiszen közös kutatásokat terveztünk, és mindenféle egyéb együttműködést. Érdekességként közben kiderült, hogy Magas Pista elkezdte írni a saját összehasonlító gazdaságtan tankönyvét, amit ki is adott. Tartalmát tekintve gyakorlatilag ugyanaz volt, mint amit mi csináltunk. Jó dolgokat írt, csak nem szólt nekem erről, pedig ekkor már ismertük egymást, együtt is teniszeltünk.

Az együttműködési kezdeményezés elbukott?

Igen. Úgy bukott meg, hogy Kollár dékánként a rektor felé azt kommunikálta, hogy az együttműködésben nem látja az Összehasonlító Gazdaságtan Tanszék szerepét, mert mi kilógunk a nemzetközi tanulmányokból és a világgazdaságtanból. A rektor úgy döntött, hogy a dékán javaslata alapján jár el, így ő sem támogatta a tanszéki csoport létrejöttét. Ekkor én már döntöttem arról, hogy más irányban folytatom a munkámat.

Nem sokkal ezelőtt (2001-ben) jelentkeztem a Gazdasági Versenyhivatal pályázatára, ahol tárt karokkal fogadtak. Hamar rá kellett jönniük, hogy azért nem a verseny közeli ismerőjével van dolguk. Nagyjából egy évbe telt, amíg rájöttünk, hogy valójában egyikünk sem érti, hogy mi az, hogy versenyszabályozás. Mindenesetre sokat tanultam, amire kineveztek. A pályázat után rögtön elfogadtam a felkérést és otthagytam a tanszéket. De ekkor senki se akarta vállalni a tanszékvezetői pozíciót. Hámosi Balázs esetében nem volt teljesen világos, hogy miért nem vállalja el, de később kiderült, hogy Katival nekik már más terveik voltak és nem akarta, hogy ez problémát okozzon. Így aztán, hogy a tanszék ne legyen a tanszékvezető nélkül, megkértem Kollár Zolit, hogy dékánként vállalja el, annak ellenére, hogy tudtam hogy ez gyöngíteni fog bennünket. Abban bíztam, hogy ha ő a tanszékünk vezetője, akkor nem kívülállóként fog a dolgainkhoz hozzáállni, hanem valóban segít nekünk. Hát ez nem jött össze. A közösségünk azonban nagyon jó volt, és még ezt is elviselve túlélte ezeket a nehéz időket.

Pont erről szeretnék kérdezni, mi a titka annak, hogy a tanszéki közösség ilyen különlegesen összetartó volt ezen a tanszéken?

Azért volt nagyon különleges és jó a közösség, mert két igazi egyéniség Kocsis Éva és a Szabó Kati formálta és csiszolta össze. Kocsis Éva adta az emberi tartalmat, olyan kisugárzása volt, mind a tanárok, kollegák, mind a diákok felé, hogy ez egy hatalmas ösztönzést adott mindannyiúnknak és a hallgatóknak is. Özönlöttek hozzá a hallgatók, akik kvázi tanszéki kollegának számítottak, mint ahogy látom most is. Ehhez kell egy kisugárzás, hogy ez megvalósuljon. A hazai szakmai elismerést Szabó Kati hozta a tanszékünknek, így nagyon jól kiegészítették egymást. Kati szakmai tudása és tekintélye egyedülálló volt. Megérzett dolgokat, amik még nem következtek be, de ő már látta, hogy megvalósulnak és ezekből tudott olyan szakmai programokat és cikkeket készíteni, amihez mindenki örömmel hozzászólt. Tényleg öröm volt hallgatni őt. Emellett voltak olyan kollégák, akik magukban voltak szaktekintélyek, Gedeon Péter vagy Hámori Balázs is ilyen.

A versenyszabályozás témája miatt, nekem a mikroökonómián belül lett volna igazán a szakmai helyem, azon belül is az oligopólium elmélet egy olyan terület, amelyet művelnem kellett volna. A tanszék fejlődéséhez így elsősorban tervezéssel, szervezéssel járultam hozzá, de azért jelentős szerkesztői és írói tapasztalatomat is hasznosíthattam. Erre igazán nagy szükség volt és van is. Az az igazság, hogy tanszékvezetőként nem is volt nagyon más dolgom, csak hagytam Katit és Évát, hogy csinálják, amit csinálnak, mert ezt tényleg nagyon jól tették, nagyon jól kiegészítették egymást.

Később viszont a körülmények úgy alakultak, hogy ez az egész az összeomlás szélére sodródott. Amikor a Balázsék elmentek Debrecenbe, akkor nagyon nagy veszélye volt, hogy Péter is elmegy és nem marad itt senki. Ekkor már én sem voltam itt, nem igazán tudom, hogy mi volt az, ami segített. Azt hiszem, hogy Katiék rájöttek, hogy Debrecen nem nekik való és visszajöttek. A Balázs pedig tudta, ha ő nem vállalja el a tanszékvezetését, akkor itt nem lesz tanszék.

Ez egy baráti társaság is volt, nem csak egy szakmai közösség. Jól gondolom?

Igen, bár Péter egy picit visszahúzó típus, tehát ő egy kicsit kilógott sorból, de ez igaz, amit mondasz. Kocsis Éva pedig családi nehézségek miatt tudott kevésbé bekapcsolódni, bár nagyon közel laktunk egymáshoz. Hozzá kell tenni, hogy a tanszéki közösség összetétele részben a véletlenül múltott részben. Mert, ha 86-tól végig követjük az eseményeket, akkor sok véletlenül múltott, hogy pont ezek az emberek, pont oda kerültek, ahova kellett, hogy kerüljenek.

Visszatekintve mennyire vagy elégedett?

Őszintén szólva a Mikroökonómia Tanszéket is örömmel vezettem volna, de most már úgy látom, hogy azáltal, hogy a Versenyhivatalban versenytanács tagként dolgozhattam és megtaláltam a versenyszabályozás területén, nincs hiányérzetem. Nehéz volt három területet műveltem, nem tudtam kizárólag a tudományos munkára fókuszálni. Mondtam is Csaba Lacinak, hogy nem adom be a habilitációm, de aztán két dolgot is mondott, amivel végül meggyőzött. Egyik, hogy a habilitáció nem arról szól, hogy milyen tudományos teljesítményed van, egy területen, hanem hogy az egész életedben mit tudtál letenni az asztalra és hogy valamilyen logikai mentént, kvázi tudományos kapcsolatot tudsz-e találni közöttük. Nálam ez a három terület a mikroökonómia, az összehasonlító gazdaságtan és a versenyszabályozás volt. Egy fél évig tartott, amíg megírtam ötven oldalban, hogy ezek miként és hogyan kapcsolódtak össze nálam. Amikor a tézis füzetben

megírtam és elolvastam akkor láttam, hogy ez nem is olyan rossz. Mindenesetre egyetemi tanár lettem, úgy hogy nem igazán vagyok egy kutató alkat, jobb szeretek valami olyat létre hozni, ami miatt nem kell éveket kutakodnom. Láttam, hogy azok, akik komoly tudományos eredményt értek el, azok valamilyen pozitív szenvedésen átestek, hát én nem. Feltehetőleg szerencsém volt, nekem ezek könnyen jöttek. Mindenesetre nem bántam, hogy nem váltam az egyik területnek sem kiemelkedő alakjává.

Azt a 8-10 évet, amíg aktívan itt dolgoztam és vezettem a tanszéket, nagyon élveztem. Nagyon jó volt ezzel a közösséggel együtt dolgozni. Nem mentem el rossz szájjal és látod mind a mai napig működik a tanszék és mi itt beszélgethetünk. Rengeteg diákot, sok-sok tehetséget látok a tanszék körül, és újra tankönyvet írunk.

Mit gondolsz a Közgazdasági Karról, amelynek 30. születésnapját ünnepeljük?

Mindjárt válaszolok erre, csak előtte, még még egy gondolatot engedj meg arról, hogy hogy milyen volt a többi tanszékkel az együttműködésünk. Éveken át a konkurencia volt a jellemző a kapcsolatunkra. Nagyon zavart volna, ha kisajátították volna maguknak a közgazdaságtant és erre voltak is törekvések. Azonban nagyon örültem, hogy az intézményi közgazdaságtant sikerült beintegrálni a főáramú közgazdasági gondolkodás mellé. Ez egy nagyon fontos momentum volt a tanszékünk számára, hiszen az intézményi közgazdaságtan egy olyan tudományterület, amelyet sem a karon, sem máshol nem műveltek, ebben a tanszék élenjáróvá vált.

Ezzel vált a tanszék „befogadottá”?

Igen. A 90-es években nem volt probléma a befogadással, mert a piaci átalakulás és a rendszertranszformáció fő kutatási terület volt, amit műveltek, majdnem mindenhol a világon. Később azonban az átalakulással foglalkozó tudományterület jelentősége csökkent és ekkor fordult az egész társaság az intézményi közgazdaságtan felé. Ekkor vettük fel e tudományterület vezető nemzetközi szervezeteivel a kapcsolatot. Új emberek jöttek, új kutatási területekkel. Az intézményi közgazdaságtan lendületet adott számunkra, hogy izgalmas új kutatásokba vágjunk bele. Gedeon Péter és Szabó Kati zseniális volt ebben. Horváth Jóska pedig egy külön intézmény volt, nagyon kedveltem, mert benne a tudományos érdeklődés valamilyen zsigeri alapon volt meg. Jóskát minden érdekli. Megtanult kínaiul, csak azért, hogy megtudja mi folyik Kínában. Borzasztóan imádtam hallgatni, de persze néha az idegeimre ment. Mert feladatok voltak, tankönyvfejezeteket kellett írni és ő mindig valahol a fellegekben járt.

És akkor jöjjön a kar.

Meggyőződésem, hogy a karon most a tanszéknek stabil és jelentős helye van és ez rendben van így. Ezt nem lehet kétségbe vonni. Igazából csak most látom, hogy például a versenyszabályozás mennyire fontos terület és mennyire megváltoztatja az embernek a közgazdaságtanról való gondolkodását. Tehát szerintem nem kérdés, hogy a tanszék munkájára és azon területekre, amelyeket művelünk szükség van a karon. Az intézményi közgazdaságtan oktatására különösen.

Az átalakítás kapcsán nekem az a szakmai véleményem, hogy ha van egy ilyen kar, akkor azt kár lenne bármilyen módon szétrombolni, vagy összeolvasztani másikkal. Mert a közgazdaságtannak ugyan rengeteg elágazása van, de az alap az mégis az, ami most a közgazdasági karon van. Ha a tárgyaink oktatásáért megfelelő összeget fizetnének, akkor nem lenne semmi problémánk. A hallgatók tudniillik nem egy-egy tárgyért jönnek ide, hanem a diplomáért, amit a végén kap-

nak és ebbe minden oktatott tárgyra szükség van. A kar önállóságának a hátránya így a finanszírozás, az előnye viszont az, hogy nem kell alkalmazkodnunk, nem kell kizárólag a másik karok igényeinek kielégítésére koncentrálni. A tanszék szerepe persze bármely szervezeti felállásban jelentős lehetne, mert az intézményi közgazdaságtan területén megkérdőjelezhetetlen a szerepe az egyetemen belül, ezzel senki sem tudna versenyezni. Tehát ez a tanszék akkor is megmarad, ha akármelyik változat következne be a lehetséges variációk közül.

Véleményem szerint mind a kar, mind a tanszék egyedülálló, nem értem, hogy miért kellene egy ilyen unikumot olyanná tenni, amiből van egy tucat. A Gazdálkodástudományi Karnak vagy akár a Társadalomtudományi Karnak komoly versenyhátrányt jelentene, ha nem támaszkodhatna a karunkra és persze a tanszékünkre. Ezért a szolgálatért pedig elvárhatjuk, hogy intézményi szabadságot kapjunk. Ez egy egyetem, közösek az érdekek, olyan struktúra kell, amelyben mindenki képes jó teljesítményt nyújtani. Azt látom, hogy a tanszékünknek mindenképpen van jövője. Ez egy erős és összetartó közösség.

Köszönöm szépen az interjút!